

Н.В.Дудніченко

ДЛОВА ГРА ЯК ОДНА З ФОРМ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ З РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО СТИЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

В статтє обосновываються суццность, специфика, пути и способы организации деловых игр на методической работе школы как одной из форм развития творческого стиля деятельности учителя.

The point, the specificity, the ways and the methods of organization of business games are based in this article during the methodical work like one of the form of development of creative style in teacher's work.

Якість професійного підняття вчителя значною мірою залежить від рівня розвитку його творчого стилю діяльності. Педагогічна діяльність за своєю природою має творчий характер. Вчитель, вирішуючи професійне завдання, будує свою діяльність на підставі пошуку, виступаючи у ролі дослідника, аналізуючи педагогічні факти та явища, проектуючи результати діяльності, при виборі засобів для перевірки гіпотези та досягнення мети дослідження, оцінці отриманих даних та коректуванні своєї діяльності.

Стимулом розвитку творчого стилю діяльності стає проблемна ситуація, яку неможливо розв'язати на основі вже відомих даних традиційними засобами. Оригінальний продукт діяльності виходить у результаті формування нестандартної гіпотези, в баченні традиційного взаємозв'язку елементів проблемної ситуації, використання безпосередньо непов'язаних елементів, встановлення нових видів взаємозв'язків між ними. Передумовами творчої діяльності є гнучкість мислення (здатність відмовитися від непродуктивних стратегій), здатність до зближення й пов'язання понять, цілісність сприйняття тощо [2,126].

Психологічне обґрунтування суті педагогічної творчості, творчої діяльності викладено в працях відомих психологів Гальперина П.Я., Давидова В.В., Занкова Л.В., Леонтьєва О.М., Рубінштейна С.Л. [2] та ін. Психологи

розглядають творчість як такий вид діяльності, який відповідає вільному розвитку людини на індивідуальному рівні, який передбачає мобілізацію його основних психічних процесів, знань, життєвого досвіду, фізичних сил, у результаті чого породжується щось нове, яке відрізняється неповторністю, оригінальністю.

Потреба сучасного суспільства у людині, творчий потенціал якої буде сприяти його самовизначенню, самовдосконаленню, викликає інтерес до формування та розвитку творчого стилю діяльності педагога. Предметом нашої уваги є проблема розвитку творчого стилю діяльності педагога засобами методичної роботи школи.

Творчий стиль діяльності формується і розвивається тільки у правильно організованій методичній роботі школи. Одним із важливих завдань методичної роботи є створення умов для розвитку творчого стилю діяльності педагога. З цією метою слід залучити кожного вчителя до активної методичної діяльності, яка повинна бути спрямована не на свідоме копіювання досвіду інших, а на самостійне знаходження нестандартного розв'язання навчально-виховних завдань і самостійне здобування знань. Розвиток творчого стилю діяльності педагогів як складного особистісного утворення характеризується:

- позитивним ставленням до власної професійної діяльності;
- настановою та готовністю до творчої педагогічної праці;
- стійкістю педагогічних дій;
- постійним пошуком нових ідей.

З нашого досвіду ми переконалися, що залучення вчителів до активної методичної роботи, водночас використовуючи захоплення та інтереси з метою зацікавлення вчителів та поглиблення знань, умінь та навичок, стає поштовхом до постійного пошуку нових ідей.

Тому разом з директором педагогічного училища та завучами шкільного та дошкільного відділень складаємо єдиний творчий план методичної роботи, що надає можливість охоплювати найбільшу кількість вчителів.

Спільними зусиллями ведемо спостереження за розвитком творчого стилю діяльності кожного вчителя і разом прямуємо до вершин через ділові ігри.

У науково-педагогічній та методичній літературі багато визначень ділової гри, але єдиного підходу до визначення поняття ділова гра ще не склалося.

Кондрашова Л.В., Вієвська М.Г., Савченко Л.А. пропонують розглядати ділову гру як функціонування виучуваного явища, процесу на основі ділової діяльності, коли засвоюються знання, досвід професійної діяльності [1, 109].

Ділова гра у методичній роботі має опору на творчий потенціал особистості вчителів.

Ділова гра – це живе моделювання педагогічних процесів. Треба брати до уваги, що ділова гра – це ненапружене змагання конкурентів. Надмірні вимоги втомлюють педагогів, придушують у них прагнення до оригінальних дій. Гра повинна пройти в атмосфері творчості, емоційного піднесення, що сприяє розвитку творчого стилю діяльності педагогів.

Ділова гра – це своєрідне моделювання професійної діяльності. Мета ділової гри полягає у використанні творчого стилю діяльності педагогів у професійній діяльності. Під час проведення гри відпрацьовуються нові прийоми, методи, а також умови використання теоретичних знань та практичних навичок. У діловій грі педагоги аналізують ситуацію, приймають та обговорюють рішення, а також вступають у творчі стосунки. Для ділових ігор характерні: життєвість і типовість конкретних ситуацій, що розглядаються в ході гри; відсутність повної інформації, тобто прийняття рішень в умовах невизначеності, в умовах ризику або протидії.

Таким чином, за допомогою ділової гри можна аналізувати ефективність прийнятих рішень (розроблення виховних заходів, лекцій, практичних занять, методів навчання) та ін. Визначаючи основні вимоги до структури та змісту ділової гри, треба зазначити, що в основу ділової гри

покладена проблемна ситуація, яка повинна з високою мірою реальності імітувати конкретні умови і динаміку дій, що забезпечують включення вчителів, які обігрують конкретну ситуацію. Ділова гра дозволяє дивитися на ситуацію та на самого себе очима партнера по спілкуванню. Здатність розуміти чужий прогноз і, через нього, мотив чужої поведінки – необхідна умова взаєморозуміння, що в якійсь мірі реалізується через рольову взаємодію. Ділова гра формує у педагогів ознаки творчого стилю діяльності педагогів: ініціативність, відповідальність за результати впровадження дій.

Ділова гра, в широкому розумінні, - це метод прийняття педагогічних рішень в різних педагогічних ситуаціях шляхом гри групи людей. Для ділових ігор різної є наявність інформаційної структур, на яку спирається процес прийняття рішень. Інформаційна структура зумовлює способи зв'язку між учасниками. Творча діяльність учасників гри полягає у пошуку проблеми, способів її вирішення, у виборі найбільш ефективного засобу.

У роботах психологів та педагогів, присвячених питанням ігрової діяльності, гра розглядається як необхідна форма життєдіяльності кожного індивідуума, пов'язана з періодом формування творчих нахилів особистості [2;3].

Великі творчі можливості гри визначаються тим, що вона виросла на основі практичної діяльності людей, виражає прогрес суспільства, являючись засобом передачі накопиченого досвіду від покоління до покоління, з іншого боку – надає можливість особистості впливати на навколишнє середовище. Ось чому роль гри у формуванні особистості і, особливо, творчої індивідуальності дуже важлива.

При розробці ділової гри важливо дотримуватися таких вимог:

- оснащення педагогів повним комплектом атрибутів і засобів;
- наочність і простота ігрових форм і методів;

- створення творчого комфорту і забезпечення невимушеної атмосфери педагогічного спілкування, співробітництва та співтворчості.

Дотримання названих вимог забезпечує ігрові відносини, що стимулюють розвиток творчого стилю діяльності педагогів.

Мотиви ділової гри виявляються через інтереси учасників. Методика розробки і проведення ділової гри передбачає: вибір об'єкта гри, вибір моделей і дослідження їх закономірностей, попередня розробка процесів гри, розробка системи стимулювання, розробка масивів документів, детальна розробка процесу гри, підбір технічного забезпечення, експериментальне впровадження та коригування.

Підготовка до проведення ділової гри включає декілька етапів.

I етап. Назва повинна бути точною та короткою, разом з тим вона повинна відображати сутність ділової гри.

II етап. Джерелами ділової гри можуть бути результати дослідження, друковані матеріали, конкретна педагогічна діяльність, а також необхідно вказати всі відомості про інформаційне джерело.

III етап. Порівняння результатів гри з теоретичними положеннями переконує вчителів у доцільності застосування цих методів.

IV етап. Регламент. Визначається тривалістю і кількістю етапів ділової гри, встановлюються обмеження під час виконання певних операцій, кількість циклів гри.

V етап. Опис гри або сценарій включає в себе розгорнений виклад сутності гри і послідовності її проведення. Даються методичні вказівки, вихідні дані.

Під час методичної роботи ми використовуємо такі ділові ігри, як: Педагогічні дебати, Слабка ланка.

Мета і завдання ділової гри: відпрацювати вміння виділяти головне у своїй діяльності, творчо представляти себе педагогічному колективу; навчитися розробляти програму творчого представлення своєї роботи.

Підготовчий етап.

1. Вибрати місце.
2. Розробити програму підбору.
3. Оцінити представлену кожним педагогом програму "Моє бачення викладання математики у першому класі початкової школи".
4. Огрунтувати своє рішення на основі розробленої для даної ситуації системи оцінювання за об'єктивними критеріями, що характеризують їх особисті і ділові якості.

Використання такої форми методичної роботи, як ділова гра "Педагогічні дебати", допомагає вчителю формувати педагогічний світогляд, розібратися в актуальних педагогічних проблемах, розширити і поглибити свій кругозір. У процесі суперечки педагоги оволодівають знаннями про творчий стиль діяльності, розвивають креативне мислення, виробляють активну професійну позицію.

Теми педагогічних дебатів ми обираємо різні, так, наприклад, "Що залежить від самої особистості в її професійному становленні", "З чого починається розвиток творчого стилю діяльності педагога", "Діло майстра величає" та інше.

Як показали наші дослідження, важливим фактором підвищення якості методичної роботи школи є вмiле використання творчих можливостей вчителів та практичне значення розроблених досліджень вчителів у власній роботі.

Беручи участь у діловій грі, педагоги-практики закріплюють уміння та навички творчої діяльності, оволодівають способами та прийомами, які складають основу їхнього індивідуального стилю нестандартної діяльності.

Ділова гра вимагає подальшого вдосконалення змісту та способу організації методичної роботи, збагачує вчителів новими досягненнями та передовим досвідом, залучає кожного педагога до свiдомої, творчої діяльності, спрямованої на вирішення проблем, які постійно виникають.

Література

1. Имитационно-игровое обучение в высшей школе: Учебное пособие / Л.В.Кондрашова, М.Г.Виьевская, Л.А.Савченко. - Кривой Рог, 2001. – 194 с.
2. Карпенко Л.А. Словарь по психологии. - М.: Просвещение, 1992. – 324 с.
3. Эльконин Д.Б. Психология игры. - 2-е изд. - М.: Гуманит.изд. центр ВЛАДОС, 1999. - 360с.